

Tehostetun palveluasumisen palvelumaksun kohtuullistamisen /vapauttamisen /palvelusetelin korottamisen perusteet

223/31.312/2018

HL 24.04.2018 § 64

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista määrätty maksu henkilön maksukyvyyn mukaan on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. (AsiakasmaksuL 11 §).

Sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalveluja ovat tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Asumispalvelut ovat avohoitoa. On huomattava, että palveluasumisen maksut ja laitoshoidon maksut määräytyvät eri tavoin. Laitoshoidon maksuista on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa ja –asetuksessa, kun taas sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen maksuista ei ole erikseen säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa (1992/734) tai –asetuksessa (1992/912). Kunta itse voi päättää maksujen määräytymisperusteista, suuruudesta ja sisällöstä asiakasmaksulain ja –asetuksen yleisten linjausten rajoissa. Asiakasmaksu voidaan määrittää asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Asiakasmaksulain 2 §:n mukaan maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Kuntaliitto suosittelee, että kunnissa ja kuntayhtymissä olisi toimielimen hyväksymät periaatteet harkintaan perustuvasta maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi.

Kunnan tulee ottaa huomioon maksuja koskevat yleissäännökset:

- Asiakasmaksu voidaan määrätä asiakkaan maksukyvyyn mukaan (1 §).
- Asiakasmaksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen (2 §).
- Kun kunta järjestää palvelut ostamalla ne yksityiseltä palveluntuottajalta, asiakkaalta peritään samat maksut ja korvaukset kuin kunnan itsensä tuottamista vastaavista palveluista (12 §).

Kemijärvellä tuotetaan tehostettua ympärivuorokautista palveluasumista ostopalveluna ja palvelusetelillä sekä omana toimintana siihen saakka, kun liikkeenluovutus Attendolle toteutuu.

Kemijärven vanhusten tehostettuun palveluasumisen liittyvän palvelusetelin käytön sääntökirjan mukaan palvelusetelin arvoa korotetaan palvelusetelilain 7§:n 1 momentissa säädettyä korkeammaksi, mikäli asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Palvelusetelin arvon korottamisesta on annettava päätös asiakkaalle. (Sääntökirja palvelusetelin käytöstä vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, Hyvinvointilautakunta 26.9.2017 § 26).

MAKSUJEN KOHTUULLISTAMISEN/VAPAUTTAMISEN PERIAATTEET

- Palvelusta perittävää maksua ei pääsääntöisesti jätetä perimättä. Maksun alentaminen tai vapautus tai palvelusetelin korotus tehdään erityisen perustellusta syystä.
- Asiakasmaksun alentaminen tai maksusta vapauttaminen tai palvelusetelin korotus tapahtuu aina yksiköllisen tilannearvion perusteella.
- Asiakasmaksun kohtuullistaminen tai maksusta vapauttaminen tai palvelusetelin korotus perustuu aina kirjalliseen hakemukseen
- Kohtuullistamista tai vapautusta tai palvelusetelin korotusta ei tehdä, jos asiakkaalla on hakemattomia, hänelle kuuluvia Kelan etuuksia, so. hoitotuki, asumistuki.
- Asiakasmaksujen kohtuullistamiselle tai maksuista tai palvelusetelin korotus vapauttamiselle ei ole perusteita, jos Kelan päätös asumistukeen on kielteinen.
- Asiakasmaksujen kohtuullistamiselle tai vapautukselle tai palvelusetelin korotukselle ei riitä perusteita, jos asiakkaalle jää käyttövaraa väh. 200 €/kk.
- Asiakasmaksun alentaminen tai maksusta vapauttaminen on aina määräaikaista. Lyhyttä, väh. 1 kk, kohtuullistamista tai vapauttamista tai palvelusetelin korotusta sovelletaan silloin, kun asiakkaalla on kohtuuttomia, äkillisiä ja kertaluontoisia esim. terveydenhuoltoon liittyviä kustannuksia.
- Asiakasmaksujen kohtuullistamis- tai vapauttamishakemus tai palvelusetelin korotus osoitetaan Kemijärven kaupungin ikäihmisten sosiaalihoitajalle.

TULOJEN JA MENOJEN HUOMIOIMINEN

Asiakkaan tulot ja menot määritellään asiakasmaksulain ja –asetuksen mukaisesti, jonka mukaan myös asiakasmaksut määritellään. Kohtuullistaminen tai palvelusetelin korotus koskee tehostetun ympärivuorokautisen asumispalvelun palvelumaksua tai palvelusetelillä tuotetun palveluasumisen palvelusetelin arvon korottamista.

Ko. maksua tarkistetaan niin, että asiakkaalle pystytään turvaamaan 200 €/kk käyttövaraa ellei asukkaalla ole talletuksia yli 5 000 euroa.

Tuloina huomioidaan asiakkaan veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot pois lukien asumistuki ja rintamalisä sekä tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito- ja tutkimuskulut (sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 29§).

Asiakkaan bruttotuloina huomioidaan:

- eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, elinkorot, rahana maksettavaksi määrätty syytinki
- pääomatulot, kuten korkotulot, vuokratuotot vähennettyinä yhtiövastikkeella ja vastaavat (mikäli nettotulo ylittää 10 € / kk tai enemmän)
- ylimääräinen rintamalisä
- muu jatkuva henkilökohtainen tulo
- metsän laskennallinen tuotto (asetus 28§)
- Kelan maksamat hoitotuet (edellytetään haettavaksi)

Uusien asukkaiden osalta oman asunnon ylläpitokuluina huomioidaan 3 kk:n ajalta 120 euroa/kk ja vuokra-asunnon osalta yhden kuukauden vuokramenot, muutoin

ns. kakkosasuntoon liittyviä kustannuksia ei huomioida menoina. Mikäli asukkaan talletusten kokonaismäärä on 5000 euroa tai enemmän, em. asumiskulujen huomiointia ei tehdä.

Asiakasmaksujen kohtuullistaminen tai maksuista vapauttaminen tai palvelusetelin korotus perustuu asiakkaan bruttotuloihin, joista menoina vähennettäväksi hyväksytään seuraavat kustannukset:

- vuokra (jos asiakas saa asumistukea, omavastuuosuus)
- ateriamaksu
- tukipalvelumaksu
- tehostetun palveluasumisen kuukausimaksu
- lääkekustannuksista todelliset sv-korvattavat lääkekustannukset jaettuna 12:lla tai vuosittainen lääkemaksukatto jaettuna 12:lla
- maistraatin määräämän edunvalvojan palkkio tositteen mukaisesti.

Käyttövaralla katettavaksi jää asiakaskohtaisia, yksilöllisiä ja vaihtelevia kustannuksia, mm.

- ei sv-korvattavat lääkkeet
- tavanomaiset terveydenhuollon menot (fysioterapia, lääkäri, ksh, sairaala- tai kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoito)
- hygienia- ja välineet
- parturi-kampaamo - ja jalkahoitopalvelut
- kauppa-, siivous- ja pyykkihuoltopalvelut
- paikallisliikennemaksut, tv- ja puhelinmaksut
- vaatemenot
- harrastus- ja viriketoiminta

Jos tehostetussa palveluasumisessa asuva on välittömästi ennen hoidon alkua asunut yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa maksut ovat 40,5 % kuukausittaisista puolisoitten yhteenlasketuista nettotuloista.

Puolisoilla hyväksytään asumiskulut toistaiseksi puolisoitten välisen elatusvelvollisuuden perusteella niin, ettei puolisoille tule toimeentulotuen tarvetta. Kuluiksi hyväksytään palveluasumiseen muuttaneen osalta mm. yhtiövastike, lämmityskulut, sähkö-, vesi-, ja jätemaksut, kotivakuutus (ei oikeusturva- ja vastuuvakuutuksen osalta), kiinteistövero ja kohtuulliset kiinteistön hoitokustannukset tositteilla esitettynä.

Kun molemmat puolisoit ovat sosiaalihoitolaisten mukaisessa palveluasumisessa tai toinen sosiaalihoitolaisten mukaisessa palveluasumisessa ja toinen pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksut määräytyvät kummankin puolison omien tulojen perusteella.

(Hoiva- ja hoitotyönjohtaja Piisilä, 040 480 6093)

Päätösehdotus (palvelualuejohtaja): Hyvinvointilautakunta hyväksyy tehostetun palveluasumisen palvelumaksun kohtuullistamisen, vapauttamisen ja palvelusetelin korottamisen perusteet.

Päätös:

Pirjo Laurila esitti, että jos tehostetussa palveluasumisessa asuva on välittömästi ennen hoidon alkua asunut yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa ovat maksut

42,5 % kuukausittaisista puolisoiden yhteenlasketuista nettotuloista.
Lautakunta hyväksyi yksimielisesti Laurilan muutosesityksen.

Muilta osin päätösehdotus hyväksyttiin palvelualuejohtajan esityksen mukaisena.

Tiedoksi: Hoiva- ja hoitotyönjohtaja Piisilä